

S E A D

Erafarmi põrsakasvatuse majandamine

pm-mag Varpo Vare, emeriitprof Olev Saveli,
EPMÜ veterinaarmeditsiini ja loomakasvatuse instituut

Tegemist on Tartumaa ettevõttega, mille põhitootmis- haruks on seakasvatus ja kõrvaltootmisharuks teravilja- kasvatus. Seakasvatuse vajaminev aastane põhisoort kas- vatatakse oma põldudel, juurde ostetakse söödakontsentraadid, srotid, lubjakivisõmerik ja granuleeritud põrsasööt.

Farmis toimib voorpoegimiste süsteem, kus põrsad võõrutatakse nelja nädala vanuselt ning pärast võõrutust jäävad nad veel üheks kuni kaheks nädalaks samasse sulgu. Kui põrsad on 5...6 nädala vanused, viiakse nad üle kesikute sigalasse, põrsa keskmine mass on 10 kg.

Kuigi tegemist on täistsüklilise tootmisfarmiga, on uuritavaks ja võrdlevaks materjaliks põrsakasvatusega seonduvad tootmiskulud 2002., 2003. ja 2004. aastal (tabelid 1 ja 2). Kulud on välja toodud emise, aasta jooksul sündinud ja võõrutatud põrsa ning ka pesakonna kohta.

2003. aastal kujunes kasum emise kohta järgmiselt:

- põrsa hind 10 kg × 50 kr = 500 kr;
- põrsaste maksumus müügil: 3068 × 500 = 1 534 000 kr;
- kasum = kogutulu 1 534 000 – kulud 1 194 714 kr = 339 286 kr;
- kasum emise kohta: 339 286 kr : 200 = 1696 kr.

2004. aastal (tabel 2) on muutused toimunud nii kulude kui ka karja struktuuris. Emiste arv on tõusnud 200lt 240ni, elusalt sündinuid põrsaid saadi 3946, võõrutati 3168 ja pesakondi oli 452. On näha, et imikpõrsaste kadu imetamis- perioodil on väga suur. See tuleneb poegimissigala sulgude halvast ehitusest ja mikroklimeast. Sigala renoveerimisega alustatakse juba sellel kevadel.

Kõige suurema kuluartikli 2004. aastal moodustas sööt – 72,4%

kogu kuludest, mis on praktiliselt sama nagu 2003. aastal. Samaks on jäänud ka oma- ja ostusööda suhe. Söödakulud emisele moodustasid 4224 kr, pesakonnale 2243 kr, sündinud põrsale 228 kr ja võõrutatud põrsale 296 kr. Söödakulutuste vahe võrreldes 2003. aastaga on tõusnud pesakonna kohta 89 krooni. Töötasu on teisel kohal ja on

suurenenud 2,1% võrreldes aastaga 2003. Energia osakaal on protsentuaalselt küll vähenenud, kuid rahalises väeringus on see praktiliselt sama eelneva aastaga. Veterinaarteenused on tõusnud 1,5%lt 2%le, mida mõjutas põhikarjaemiste arvu tõus. Jõudluskontrolli kulud on vähenenud 0,7% võrra, kuid seemenduskulud jäid samale tasemele.

Kogu kulutuste osas tuli võõrutatud põrsa omahinnaks 410 krooni (2003. aastast 33 kr rohkem ja 2002. aastast 21 kr vähem). Emise kohta tehti kulutusi 133 kr vähem kui 2003. aastal ja 583 kr vähem kui 2002. aastal. Pesakonnale tehti kulutusi 3101 kr, vahe 2003. aastaga +122 kr ja 2002. aastaga –437 kr. Sündinud põrsale tehtud kulutustes tuli vahe 2003. aastaga +14 kr, 2002. aastaga –39 kr.

Kasumi arvestus emise kohta näitab järgmist:

- põrsa elusmassi hind on 10 kg x 50 kr = 500 kr;
- põrsaste maksumus müügil 3315 x 500 kr = 1 657 500 kr;
- kasum = kogutulu 1 657 500 kr – kulud 1 401 788 kr = 255 712 kr;
- kasum emise kohta 255 712 kr : 240 = 1065 kr (2003. aastast 631 kr rohkem).

2002. aastal tuli (n = 190) emise kohta kasum 755 kr, seega tuleks 2004. aastal 310 kr rohkem kui 2002. aastal.

Kokkuvõttes võib öelda, et 2004. aasta jääb kulutuste poolest 2002. ja 2003. aasta vahele. Karja suurenes suurenesid ka söödakulud, vähesel määral töötasu ja veterinaarteenused. Muudes kulunäitajates suuri nihkeid ei olnud. Palju tuleb ära teha, et vähendada imikpõrsaste kadu ja ka söötade suurt osakaalu kogukuludest.

Foto 1. Poegimissigala (O. Saveli)

Foto 2. Söödahoidla (O. Saveli)

Tabel 1. Põrsakasvatuse tootmiskulud erafarmis 2003. a

Kululiik	Kulud kokku		Kulud sea kohta kr			Kulud pesakonnale kr
	krooni	%	emis	põrsas		
				sündinud	võõrutatud	
Arv	x	x	200	3946	3168	401
Omasööt	445 050	37,2	2225	113	141	1110
Ostusööt	419 020	35,0	2095	106	132	1045
Sööt kokku	864 070	72,2	4320	219	273	2154
Töötasu	136 583	11,4	683	35	43	341
Energia	99 100	8,3	496	25	31	247
Vet-teenus	18 958	1,5	5	5	6	47
Jõudluskontroll	23 506	1,9	117	6	7	59
Seemendus	7114	0,6	36	2	2	18
Materjalid	26 383	2,2	132	6	8	66
Remont	19 000	1,6	95	5	6	47
Kokku/keskm 2003. a	1 194 714	100	5974	303	377	2979
2002. a	1 220 584	100	6424	356	431	3538
2003 – 2002. a	-25 870	0	-450	-53	-54	-559

Tabel 2. Põrsakasvatuse tootmiskulud erafarmis 2004. a

Kululiik	Kulud kokku		Kulud sea kohta kr			Kulud pesakonnale kr
	krooni	%	emis	põrsas		
				sündinud	võõrutatud	
Sigade/psk arv	x	x	240	4424	3415	452
Omasööt	524 100	37,4	2184	118	153	1159
Ostusööt	489 774	35,0	2040	110	143	1084
Sööt kokku	1 013 874	72,4	4224	228	296	2243
Töötasu	189 199	13,5	788	43	55	418
Energia	99 500	7,1	415	22	29	220
Vet-teenus	28 222	2,0	118	6	8	62
Jõudluskontroll	16 608	1,2	69	4	5	37
Seemendus	9085	0,6	38	2	3	20
Materjalid	25 300	1,8	105	6	7	56
Remont	20 000	1,4	83	5	6	44
Kokku/keskm 2004. a	1 401 788	100	5841	317	410	3101
2003. a	1 194 714	100	5974	303	377	2979
2004 – 2003.a	+207 074	0	-133	+14	+33	+122